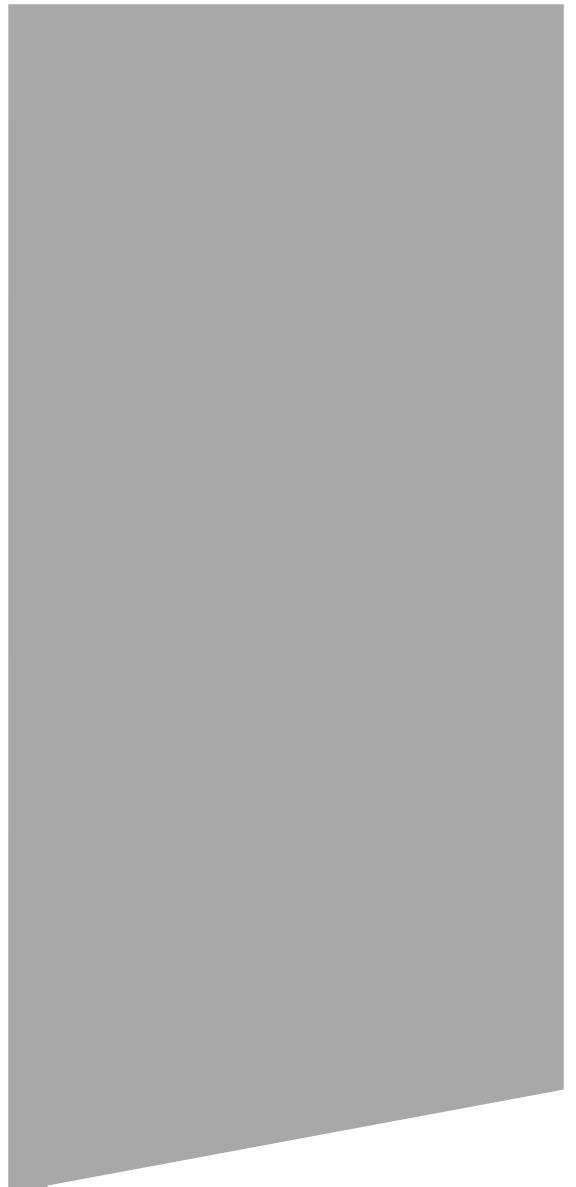

C omprensió lectora

Entendre bé el que es llegeix és un requeriment bàsic en l'aprenentatge de qualsevol matèria. Per això oferim tot seguit quinze textos per a treballar la comprensió lectora.

Els textos seleccionats tenen una característica comú: són textos expositius en els quals s'informa d'alguna cosa, generalment quelcom de curiós que pugui cridar l'atenció de l'alumnat.

Hem deixat de banda a propòsit altres tipus de textos, narratius, poètics, descriptius o dramàtics, per atendre exclusivament les carències que puguin presentar molts d'al·lots i al·lotes en la comprensió de textos no literaris.

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

HYPERICUM BALEARICUM**Família:** Gutíferes**Nom català:** Estepa Joana**Altres noms catalans:** Estepa oliera, sacorrell**Nom castellà:** Sense nom conegut**Descripció**

Arbust que pot arribar fins a un metre d'alçària i, a vegades, més. Té unes fulles petites, gruixades, rígides, ovalades i amb els marges irregularment ondulats. Aquestes estan cobertes de *vesícules* transparents, que es poden veure si es mira la fulla a contrallum. Tota la planta, però especialment les fulles, té una aroma molt característica. Les flors són grans, grogues, amb molts d'estams i cinc pètals de silueta asimètrica. Floreix quasi tot l'any, però més intensament a la primavera i a la tardor.

Caràcters per reconèixer-la

Són molt característiques d'aquesta planta les fulles ondulades i dures amb una olor ben agradable. Les flors grogues criden també molt l'atenció i no hi ha cap altre arbust que tengui flors que se li assemblin.

On viu

Es troba als pinars i garrigues, especialment de la Serra de Tramuntana, on la trobarem, fins i tot, als marges de les carreteres. També es fa a prop de la mar però, llavors, és molt menys freqüent.

Viu a totes les illes menys a Formentera.

Usos i costums

No ens consta cap tipus d'ús, però al segle XVIII els apotecaris botànics de l'època ja advertien sobre les possibles utilitats farmacològiques d'aquesta planta, tot i que a hores d'ara no en sabem gaires coses més.

Observacions

És un endemisme balear.

Joan Rita i Jordi Carulla, *Arbres i arbusts de les Balears*. Edicions Ferran Sintès.

Nom i llinatges:.....

CL 1

1 Assenyala amb una creu els noms catalans de l'*Hypericum balearicum*.

- Estepa blava Estepa Joana Estepa oliera Sacorrell Castoret

2 Relaciona cada paràgraf amb el que tracta.

Usos i costums	1r paràgraf	Llocs on la podem trobar
On viu	2n paràgraf	Indicacions importants
Observacions	3r paràgraf	Característiques de la planta
Caràcters per conèixer-la	4t paràgraf	Per a què serveix la planta
Descripció	5è paràgraf	Signes distintius

3 Completa la graella amb les dades de la fitxa de la lectura.

Flor	
Nom científic	
Família de la planta	
Descripció de la planta	
Floració	
Hàbitat	
Localització	

4 Quin tipus d'informació seria la que t'ajudaria més per identificar l'*Hipericum balearicum*?

- Fotografia Dibuix Fitxa Descripció de la planta

Pensa un poc més

Observa les plantes silvestres del teu entorn i realitza fitxes de les plantes que més t'agradin.

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Es Mercadal

Es Mercadal és un municipi de Menorca, estès de la costa de Tramuntana a la de Migjorn, al sector central de l'illa.

El nom prové del llatí *ipso mercatale*, derivat de *mercatum* que significa plaça on se celebra habitualment un mercat. Aquesta població es troba ja citada l'any 1301 en un document en què Jaume II de Mallorca concedeix a la vila el privilegi de celebrar-hi mercat el dijous, a més dels altres dos mercats de l'illa fins aleshores: Maó i Ciutadella.

Gran part del territori del municipi està declarat àrea natural protegida pel Parlament de les Illes Balears. El litoral compta amb dos ports naturals, el de Fornells i el d'Addaia. A la costa nord hi ha diverses urbanitzacions com ara Arenal d'en Castell, Son Parc, Coves Noves, Addaia, na Macaret, Platges de Fornells. Destaquen les platges verges de Cavalleria o Binimel·là. La costa nord és una de les mars més braves i rocalloses de tot l'arxipèlag balear, per la qual cosa encara manté una producció pesquera artesanal i unes poblacions de peixos litorals ben conservades. Al juny de 1999, s'establí la reserva marina del nord de Menorca per tal d'assegurar-ne la conservació i l'explotació sostenible.

A la gastronomia d'Es Mercadal destaquen l'oliaigo amb figues, les albergínies i els carabassons plens...; entre la rebosteria trobam els amargos, els carquinyolis i el torró cremat.

Al peu del cim del Toro (358 m) hi ha el santuari de la Mare de Déu del Toro, patrona de l'illa.

Actualment, Es Mercadal té al voltant 4.300 habitants repartits així:

Fornells	906	Port d'Addaia	299
Es Mercadal	2.159	Ses Salines	58
Arenal d'en Castell	283	Son Parc	293
Na Macaret	130	Urbanització Coves Noves.....	127

Els habitants d'Es Mercadal són coneguts com a mercadelencs o mercadelenques.

1 Què és Es Mercadal? A quina illa es troba?

.....

2 D'on prové el nom d'aquesta població?

.....

3 Qui va concedir a Es Mercadal el privilegi de poder celebrar mercat el dijous?

.....

4 A quines altres poblacions menorquines hi havia mercat en aquella època?

Fornells i Sant Joan Maó i Fornells Binicodrell i Addaia Maó i Ciutadella

5 Relaciona cada paraula amb el seu significat.

Municipi

Conjunt d'habitants d'un lloc.

Població

Territori que depèn d'un ajuntament.

6 Quants habitants té Es Mercadal?

.....

7 Quin és el gentilici, masculí i femení, d'aquest municipi?

.....

8 Encercla els sinònims de la paraula *població*.

localitat – ciutat – poble – nació – municipi – país – plànol municipal – vila

9 Quines platges verges hi ha en aquesta zona?

.....

10 Quins són els dos ports naturals que hi ha a Es Mercadal?

.....

11 Anomena algun plat de la cuina i algun de la rebosteria pròpia de la zona.

.....

12 Quina és la patrona de la localitat i on hi ha el seu santuari?

.....

Pensa un poc més

Quines poblacions t'agradaria conèixer? Com et pots documentar sobre aquestes?

.....

.....

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

El món de les olors

Un cop el cabell net, no és inusual posar-hi aigua de colònia abans de pentinar-lo. El més probable, però, és que no ens hi posem el líquid que té el privilegi de dur aquest nom. La vertadera aigua de Colònia va ser creada a la ciutat alemanya d'aquest nom, al segle XVIII. Ho va fer un químic i comerciant procedent del nord d'Itàlia anomenat Giovanni Maria Farina. Hi ha qui creu que, en realitat, va comprar la fórmula a un venedor ambulat.

Antigament, les aigües perfumades s'obtenien tot extraient destil·lats de planta amb aiguardent. Més tard, es fabricaren a partir d'essències i el seu contingut en alcohol va augmentar molt. Per això es van anomenar alcoholats aquests perfums. Els productes amb menys alcohol s'anomenaven aigües. D'aquí que quan Farina va difondre el seu invent, que tenia menys alcohol que d'altres, entrés en el grup de les aigües. Modernament, seguim anomenant aigua de colònia –o simplement colònia– molts líquids perfumats que no tenen més relació amb el de Farina que la pertinença al mateix grup. En canvi, les anomenades aigües de lavanda contenen més alcohol i essència de flors de lavanda, a més d'hidrolat de lavanda. A més, també s'hi han incorporat altres components per tal de donar una oferta més variada.

L'aigua de colònia i els líquids que denominem amb aquest nom, encara que no ho siguin, ens han introduït en el món dels perfums. Aquests tenen una història ben antiga, ja que s'han descobert recipients amb perfum a ruïnes de l'antic Egipte que tenen 6000 anys d'antiguitat.

Durant l'edat mitjana, els perfums es van sofisticar gràcies a l'alambí, aparell inventat pels àrabs que servia per a destil·lar. Això permetia extreure de moltes flors les substàncies responsables de la seva aroma. Més tard, amb el descobriment de la purificació de l'alcohol per part d'Arnau de Vilanova, al segle XIV, les substàncies es van poder extreure més fàcilment.

Adaptat de *La química de cada dia*.

Xavier Duran i Maria Dolors Martínez. Ed. Pòrtic.

1 Quan i on va ser creada la vertadera aigua de Colònia?

.....

2 Com s'extreien antigament les aigües perfumades?

.....

3 Quin nom rebien els productes amb menys alcohol?

.....

4 Quina diferència hi ha entre l'aigua de colònia i l'aigua de lavanda?

.....

.....

5 Marca amb una creu la resposta correcta.

- Els perfums tenen una antiguitat de 600 anys.
- Els perfums tenen una antiguitat de 40 anys.
- Els perfums tenen una antiguitat de més de 6000 anys.

6 Subratlla l'afirmació vertadera.

- L'alambí és un perfum àrab.
- L'alambí és un aparell per destil·lar.
- L'alambí és aigua de Colònia.

Pensa un poc més

Quines olors ets capaç d'identificar? És important per a tu el sentit de l'olfacte?

.....

.....

.....

LLENGUA

Comprensió lectora 4

CL

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Ruta de Pedra en Sec GR-221

Al llarg d'aquesta ruta (GR 221) es proposa descobrir els paisatges construïts amb pedra en sec de la serra de Tramuntana i les seves diverses manifestacions: marges, parets, fonts de mina, barraques, cases de neu, etc. Així mateix, aquesta ruta fa possible la visita de vestigis històrics, la retrobada amb els mites i les llegendes, el coneixement de les tradicions, la gastronomia, l'artesanía, etc.

Quan estigui finalitzat, aquest sender de gran recorregut enllaçarà l'extrem occidental de la serra de Tramuntana (municipi d'Andratx) amb l'oriental (municipi de Pollença), passant per Calvià, Estelencs, Banyalbufar, Esporles, Valldemossa, Deià, Sóller, Escorca, Fornalutx, Bunyola, Puigpunyent, Alaró i Mancor de la Vall.

El recorregut té aproximadament uns 283 quilòmetres i aprofita, sobretot, els antics camins de ferradura que discorren molt a prop dels cims més alts de la serra i que, en molts casos, superen els 1000 m.

L'itinerari s'estructura en vuit etapes i 10 variants. Al final de cada etapa el senderista trobarà un refugi gestionat pel Consell de Mallorca i situat preferentment en una casa rehabilitada. El trajecte es pot fer sencer o només cobrir-ne algunes de les etapes. Això permet adaptar l'itinerari a les necessitats de cada grup i al temps es proposen també alternatives a la ruta principal.

El fet que la ruta tengui com a suport principal la xarxa d'antics camins de la Serra contribueix a mantenir tot aquest patrimoni, molt del qual, amb la decadència del món rural, ha desaparegut o ha patit una alarmant degradació.

Aquest projecte ha impulsat una important col·laboració interinstitucional: ajuntaments, propietaris privats, el GOB, la Fundació Castell d'Alaró.

Adaptat de <http://www.conselldemallorca.cat/mediambient/pedra/senderisme>

1 Què és el GR-221?

.....

2 Digues tres tipus de construccions de pedra en sec.

.....

3 Què ens permet conèixer aquesta ruta?

.....

4 Quins municipis de la serra de Tramuntana enllaçarà aquest sender quan estigui acabat?

.....

5 Quin recorregut té aproximadament? En quantes etapes està estructurat?

.....

6 Què trobarà el senderista al final de cada etapa?

Una font Una paret de pedra seca Un hotel Un refugi

7 Quin és el suport principal d'aquesta ruta?

.....

8 Quines institucions han col·laborat en aquest projecte?

.....

9 La paraula *xarxa* té molts significats diferents. Localitza la paraula en el text i explica què significa?

.....

Pensa un poc més

Quines rutes de senderisme es poden fer a la teva illa? A més d'Internet, on podem trobar itineraris d'excursions? Quines persones ens poden donar informació per anar a un bon lloc d'excursió?

.....

.....

.....

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Plutó

Abans d'agost de 2006, es deia que hi havia nou planetes que giraven al voltant del Sol: Mercuri, Venus, la Terra, Mart, Júpiter, Saturn, Urà, Neptú i Plutó. A partir d'aquella data, la Unió Astronòmica Internacional va decidir que Plutó no pertanyia a la categoria dels planetes sencers, sinó que era un planeta nan.

Aquest canvi obeeix a una nova definició del terme "planeta". Actualment hi ha tres condicions perquè un objecte de l'espai pugui rebre l'apel·lació de planeta:

- 1) Ha d'orbitar al voltant del Sol.
- 2) Ha de tenir prou gravidesa per mantenir una forma gairebé rodona.
- 3) La seva gravidesa ha d'haver atret gairebé tot allò que s'hi desplaçava a prop mentre rotava al voltant del Sol, a fi que la seva ruta sigui lliure.

Plutó orbita al voltant del Sol, gairebé és rodó i mantindrà aquesta forma, però la seva òrbita al voltant del Sol no és lliure d'obstacles. En el seu camí orbital té molts objectes al voltant.

Atès que no respecta aquesta tercera regla, Plutó no pot considerar-se un planeta, sinó un planeta nan.

Els planetes que giren al voltant d'una estrella diferent del Sol reben el nom d'"exoplanetes". Fins ara, se n'han vist més de dos-cents quaranta. La majoria són enormes, molt més grossos que la Terra.

El desembre de 2006, el satèl·lit *Corot* fou enviat a l'espai. La qualitat dels detectors de *Corot* permetrà descobrir exoplanetes molt més petits que fins ara, d'una mida dues vegades la dimensió de la Terra. El 2007, per mitjà d'unes altres tècniques, es va detectar un planeta d'aquestes característiques: el Gliese 581c.

Adaptat *La clau secreta de l'univers*. Lucy & Stephen Hawking. Ed. Montena.

1 Marca amb una creu la resposta correcta.

Plutó és un planeta.

Plutó és un planeta nan.

2 Escribe el nom dels vuit planetes.

.....

.....

.....

.....

3 Completa les oracions següents amb les paraules adequades.

Els planetes orbiten al voltant del

En el seu camí, Plutó

El satèl·lit *Corot* fou enviat a l'..... per descobrir exoplanetes.

4 Què són els exoplanetes?

.....

.....

5 Marca amb una creu la resposta correcta.

El Gliese 581c és un satèl·lit.

El Gliese 581c és un planeta.

El Gliese 581c és una estrella.

Pensa un poc més

Consulta una enciclopèdia o Internet i ordena els planetes segons la seva grandària.

.....

.....

LLENGUA

Comprensió lectora 6

CL

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Ramon Llull és el nostre escriptor més universal: va ser el primer gran escriptor català, a més a més de filòsof i missioner.

Va néixer a la Ciutat de Mallorca entre 1232 i 1235 –no sabem l'any exacte–, on els seus pares s'havien instal·lat després de la conquesta de l'illa per Jaume I.

Als catorze anys entrà al servei d'aquest rei com a patge i rebé una educació cortesana i cavalleresca. Més tard, va ser anomenat preceptor de l'infant en Jaume, que en ser proclamat rei –Jaume II– l'anomenà senescal de la cort.

Abans de complir vint-i-cinc anys es casà amb Blanca Picany i tingueren un fill i una filla, però en fer-ne trenta decidí dedicar la seva vida a Déu.

Després d'una llarga peregrinació a Roma i Terra Santa, tornà a Mallorca on, durant nou anys, estudià llatí i teologia cristiana, alhora que un musulmà l'instruïa en la seva doctrina i li ensenyava àrab.

Aquests estudis li van permetre dur a terme la seva tasca missionera en terres d'Àfrica, ja que el seu objectiu era aconseguir la conversió dels sarraïns.

L'any 1276 Jaume II fundà el monestir de Miramar, a petició de Ramon Llull, per acollir un col·legi de llengües orientals per a missioners.

En una època en què la gent viatjava poc, Llull va recórrer França, Itàlia, el Nord d'Àfrica i la Mediterrània Oriental. Escrigué en tres llengües: català, llatí i àrab.

L'obra de Ramon Llull té dos objectius molts clars: augmentar l'amor a Déu en els qui ja el posseeixen i encendre el cor dels infidels que el desconeixen. Entre les seves obres més divulgades podem destacar el *Llibre de les bèsties*, el *Llibre de l'ordre de cavalleria*, el *Llibre de les meravelles*, *Doctrina pueril*, *Llibre d'Amic i Amat*...

Devers l'any 1316, va ser apedregat a Tunísia mentre predicava. Uns mercaders el recolliren i el portaren cap a Mallorca, es creu que va morir dins l'embarcació. Fou enterrat a l'església de Sant Francesc de Palma.

1 Quin tipus d'educació rebé Ramon Llull?

.....

2 Relaciona cada paraula amb el seu significat.

Senescal	Mestre, persona que ensenya.
Preceptor	Majordom major de la cort.

3 A quins dos monarques serví Llull? De quina forma va servir cada un?

.....

4 Què estudià després dels trenta anys?

.....

5 Quins eren els dos objectius dels seus escrits?

.....

6 Anota el nom de cinc llocs que visità Llull.

.....

7 Pinta el nom de les obres de Ramon Llull.

<i>Llibre de les bèsties</i>	<i>Tirant lo Blanc</i>	<i>Llibre de l'ordre de cavalleria</i>
<i>El Llibre de les meravelles</i>	<i>Jocs d'ordinador</i>	<i>Llibre d'Amic i Amat</i>
<i>La lluna i els seus cràters</i>	<i>Doctrina pueril</i>	<i>Mapa de la Mediterrània</i>

8 En quin any va morir Ramon Llull?

.....

9 On fou enterrat?

.....

Pensa un poc més

Si els nostres avantpassats no ens haguessin deixat cap patrimoni literari, seria igual el món on vivim? Raona la teva resposta.

.....

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Asteroides: l'amenaça arriba de l'espai

Cada any cauen sobre la Terra desenes de milers de meteorits. La majoria són molt petits i acaben desintegrant-se a l'atmosfera. Però, de tant en tant, es pot produir un impacte amb un asteroide de dimensions més preocupants. Quan passa això, es produeixen grans explosions que deixen cràters enormes, com per exemple la que va contribuir a la desaparició dels dinosaures fa 65 milions d'anys. Actualment, però, no estem fora de perill: s'ha detectat un gran asteroide que se'ns apropa.

Asteroides o meteorits? Quina és la diferència?

Els asteroides són cossos rocosos que vaguen per l'espai, en general, orbitant al voltant d'algun estel o planeta. Els més grans fan uns 900 km de diàmetre i els més petits, anomenats meteoroides, no fan ni la mida d'una pedra.

Quan els asteroides es creuen amb l'òrbita d'un planeta poden impactar-hi. Quan s'endinsen a l'atmosfera a gran velocitat, la fricció amb l'aire provoca que s'escalfin i entrin en ignició, deixant un rastre brillant i efímer al cel nocturn: són els estels fugaços. Allò que anomenem estels fugaços són en realitat meteoroides que s'endinsen a la nostra atmosfera i s'hi cremen. Si una part d'aquest aconsegueix arribar a terra, rep el nom de meteorit.

On es troben els asteroides?

Entre Mart i Júpiter existeix un cinturó ple d'asteroides que orbiten al voltant del Sol. N'hi ha milions, molts fan més d'1 km de diàmetre; però si sumem les masses de tots no s'arriba al 6% de la massa de la Lluna. També trobem asteroides orbitant al voltant d'algun planeta. Són els anomenats asteroides troians. Júpiter és el planeta que més en té, perquè la seva força gravitatòria és enorme. Els asteroides centaures orbiten al voltant del Sol, però més enllà del cinturó, entre els planetes gegants.

Són especialment interessants per a nosaltres els asteroides NEO, propers a la Terra. La seva òrbita intersecciona la del nostre planeta, per la qual cosa són vigilats de ben a prop.

Adaptat d'"Asteroides l'amenaça arriba de l'espai". Héctor Ruiz.
<http://www.portaleureka.com/>

1 Quina diferència hi ha entre un asteroide i un meteorit?

.....

.....

.....

2 Explica com es produeixen els estels fugaços?

.....

.....

3 On orbiten la majoria d'asteroides?

.....

.....

4 Marca la resposta adequada.

La quantitat d'asteroides és

- Insignificant De 10.000 De milions Més o més d'uns 100.000

5 Quin planeta té més asteroides? Explica per què.

.....

.....

6 Defineix cada una de les següents expressions.

Asteroides centaures:

.....

.....

Asteroides NEO:

.....

.....

Pensa un poc més

Els impactes d'asteroides a la Terra, o l'amenaça de l'espai, és un tema molt tractat en cinema i en literatura. Quines pel·lícules o llibres coneixes sobre aquesta qüestió?

.....

.....

.....

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Entendre Miró

L'obra de Miró és un univers de símbols a través del qual el pintor transmet les seves inquietuds i preocupacions. Comprendre tot això és admirar Miró. Si bé és cert que l'abstracció de les seves pintures dificulta el camí, només necessitem una bona explicació per entendre el pintor.

El naixement d'un pintor

Joan Miró neix a Barcelona el 1893. Estudia en una escola de comerç i treballa com a escriptor. El 1911, a causa d'una malaltia es va retirar a una masia familiar, on va decidir dedicar-se a la pintura.

Primeres influències

Als divuit anys, Miró estudia pintura a Barcelona i es relaciona amb artistes en un ambient dominat per les últimes tendències moderna europea. Per això, les primeres obres de Miró es realitzen sota la influència de Cézanne, Van Gogh, el cubisme i el fauvisme.

Una identitat rural

L'eix central sobre el qual gira quasi tota l'obra de Miró és la intensa relació amb la terra i la natura. Està convençut que les persones prenem la força de la terra que trepitgem.

L'experiència surrealista

A París, Miró coneix artistes surrealistes. Però ell no serà un pintor surrealista, tot i que utilitza els mateixos materials artístics: l'inconscient, la fantasia, el somni per tal d'expressar la seva gran preocupació, la força màgica de la terra.

Un univers propi

La Guerra Civil espanyola pertorba l'ànim de l'artista que crea una pintura de fons foscos i figures deformades. Un magnífic exemple és *Dona i gos davant la lluna*. Aquesta pintura anuncia un dels personatges principals de seu univers: la dona. També formen part d'aquest univers propi el sol, el cel, els estels, els ocells i els animals. Les línies fines, aturades en un punt o en un parèntesi ens parlen d'aquesta força misteriosa, expliquen el moviment i l'aturament de les coses, el ritme constant de l'univers.

Extret i adaptat de: <http://www.portaleureka.com/>

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

El bosc

Un bosc és una font de vida. Els arbres, la flora lligada a aquests, la fauna, etc. conviuen i es relacionen en uns ecosistemes complexos que tenen incidències en els cicles naturals de l'aigua i la renovació de l'oxigen a través de l'absorció del CO₂.

Quan hom pensa en un bosc, la primera cosa que imagina són els arbres. De fet, en són els organismes més característics i els formen arrels, troncs i fulles que s'encarreguen de regular la humitat i la temperatura, com també de la protecció per l'erosió i la purificació de l'aire. Però també hi ha els arbusts i animals com els cucs, els fongs i els bacteris que tenen un paper rellevant en els processos de formació, descomposició i regulació del cicle de la vida. Destaca la creació de l'humus (la part superior del sòl constituïda per la barreja d'elements minerals i restes orgàniques), que ajuda a mantenir la terra airejada i esponjada i aporta minerals i nutrients que fertilitzen tot el sòl.

Els boscos de les Balears consten de quatre espècies d'arbres característiques: el pi, l'alzina, l'ullastre i la savina. Aquests suposen diferències en la formació dels boscos i la seva relació depèn, sobretot, de l'obtenció de l'aigua i del nivell d'altura en què es troben.

La fusta dels arbres ha estat emprada per a la producció d'objectes de tot tipus (mànecs d'eines, mobles, cases...), com també per a l'obtenció de combustible (llenya per cremar, carbó...). Això ha provocat canvis en els ecosistemes, sobretot durant el segle XVIII, quan els arbres eren talats massivament per a la construcció d'embarcacions.

Una de les explotacions més importants dels boscos ha estat l'obtenció del carbó vegetal. Ara, però, el canvi de recursos energètics (la implantació del gas), lligat a la diversificació de l'activitat productiva il·lenca, ha fet que el bosc ja no pateixi una acció tan nociva i hi ha una tendència a l'augment de la massa dels nostres boscos, com també una major valoració de la biodiversitat. Cada cop hi ha més gent que torna a aquests espais, ja sigui per cercar-hi bolets o, simplement, per passejar-hi i sempre tenint clar que cal respectar i preservar els valors naturals.

Adaptat de *Diari Balears* (26 abr. 2009).

1 Escribei vertader (V) o fals (F) segons correspongui en el quadre de cada afirmació.

- Els arbres són els únics éssers vius del bosc.
- Els boscos són ecosistemes terrestres.
- Els fongs i els bacteris enllacen el món vegetal i el mineral.

2 Què és l'humus?

.....
.....

3 Anomena tres parts d'un arbre.

.....

4 Quins són els arbres característics dels boscos de les illes Balears?

.....
.....

5 Per a què ha fet servir l'ésser humà els boscos?

.....
.....

6 En quina època es va extreure més fusta dels boscos? Quines conseqüències va tenir aquest fet?

.....
.....

Pensa un poc més

Explica les raons per les quals convé conservar els nostres boscos.

.....
.....
.....

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Linguamón – Casa de les Llengües

Segons la UNESCO, al voltant del 50 per cent de les 6.000 llengües del món estan en perill de desaparició. Totes les llengües són importants i serveixen per comunicar-nos, pensar, crear noves eines, expressar sentiments o resoldre conflictes. Linguamón – Casa de les Llengües té com a objectius:

- Promoure la preservació, l'ús, el reconeixement i l'aprenentatge de les llengües del món, de manera que el progrés social i econòmic no les posi en perill.
- Afavorir la presència de les llengües a Internet i impulsar recursos tecnològics per facilitar les comunicacions multilingües.
- Projectar internacionalment models d'èxit que facilitin la convivència de les llengües en un mateix territori o entre un mateix grup de persones.

Les llengües del món

Diversos estudis indiquen que al món es parlen aproximadament 6.000 llengües. La distribució pels diferents continents és molt irregular.

Les llengües africanes i asiàtiques representen al voltant del 32 per cent en cada continent, les del continent americà el 15 per cent i les del Pacífic un 18 per cent. El continent europeu acull només el 3 per cent de les llengües mundials.

La meitat de les llengües del món es concentra en 8 estats: Papua Nova Guinea (832), Indonèsia (731), Nigèria (515), Índia (400), Mèxic (295), Camerun (286), Austràlia (268) i Brasil (234).

Malgrat el gran nombre de llengües existents i la necessitat de preservar-les, ben poques gaudeixen de bona salut. La globalització pot provocar que algunes comunitats abandonin les seves llengües. Però també pot ser una oportunitat per difondre-les amb més facilitat.

Adaptat: http://www10.gencat.cat/casa_llengues

1 Que et suggereix cada expressió?

Linguamón:

La Casa de les llengües

2 Per què serveix una llengua?

.....

.....

3 Assenyal amb una creu els objectius de la Casa de les llengües:

- Promoure l'ús de totes les llengües.
- Afavorir la presència de totes les llengües a Internet.
- Fomentar que tot el món conegui una sola llengua.
- Facilitar la convivència de les llengües d'un mateix territori.
- Eliminar les llengües que parlin poca gent.

4 Encercla la resposta correcta. Al món es parlen aproximadament:

600 llengües 6.000 llengües 60.000 llengües 6.000.000 de llengües

5 Pinta de color verd els territoris que tenen el tant per cent més alt de llengües diferents i de groc els que tenen el tant per cent més baix.

Àfrica

el Pacífic

Àsia

Europa

Amèrica

6 Què significa que una llengua no gaudeix de bona salut?

.....

.....

7 Quin percentatge de llengües està en perill d'extinció segons la UNESCO.

10% 25% 50% 75% 80%

8 Quines causes poden fer que una llengua pugui desaparèixer?

.....

Pensa un poc més

Pensa i escriu 10 accions que podries fer per preservar la llengua catalana.

.....

.....

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Monstres marins d'ahir i d'avui

Els mariners de tots els temps han contat històries fantàstiques sobre monstres marins.

El medi marí ofereix avantatges i inconvenients a aquests animals. Un dels millors avantatges és que el mar permet l'evolució d'animals gegantins, ja que aquests no han de suportar el seu pes per desplaçar-se. Un altre gran avantatge és la mida: la seva grandària és una arma d'intimidació per evitar atacs de qualsevol altre animal. Els inconvenients són: la necessitat d'ingesta continua d'aliment i el fet que la seva reproducció és lenta: el període de gestació és llarg i només tenen una cria per part.

Els monstres d'ahir

Els ictiosaures eren un grup de rèptils marins vivípars i carnívors, que feien d'1 a 15 metres de longitud. Sorgiren fa uns 230 milions d'anys i es van extingir fa uns 70 milions d'anys. S'han trobat restes seves fossilitzades per tot el món.

Els tylosaures pertanyen a un grup de rèptils marins carnívors d'uns 10 a 13 metres de longitud. Visqueren fa uns 140 milions d'anys; van ser contemporanis dels dinosaures. Els seus fòssils s'han descobert als Estats Units i a Nova Zelanda.

Els monstres d'avui

Les balenes blaves són els animals marins més grans que existeixen avui en dia; poden arribar als 33 m de longitud. Són animals pacífics i molt intel·ligents. S'alimenten de "gambetes" diminutes, el krill, que recullen filtrant l'aigua amb les barbes que tenen a la boca. Poden consumir-ne unes 3 tones al dia. Aquests animals estan en perill d'extinció per la caça indiscriminada que practiquen alguns països.

Els calamars gegants més grans que s'han trobat al món fan uns 18 m de longitud i pesen devers 1000 kg. Una curiositat és que els mascles tenen un òrgan sexual de 75 cm i un altre de recanvi per si el perdesin. Els seus pitjors enemics són els catxalots i les ones de freqüència mitjana utilitzades en exploracions geològiques marines.

Adaptat de <http://www.portaleureka.com/>

1 Quins avantatges ofereix el medi marí als animals gegants?

.....

2 Quins inconvenients tenen aquests animals?

.....

3 Pinta amb un color vermell els monstres d'ahir i amb color verd els monstres d'avui.

ictiosaures balenes blaves calamars gegants tylosaures

4 Relaciona els metres que pot arribar a assolir cada animal amb el seu nom.

15 metres	calamars gegants
13 metres	balenes blaves
33 metres	ictiosaures
18 metres	tylosaures

5 Digues el tipus d'alimentació de cada animal.

Ictiosaures: Tylosaures:

Balenes blaves: Calamars:

6 Per què estan en perill d'extinció les balenes blaves?

.....

7 Quina curiositat tenen els calamars gegants?

.....

8 Quins són els pitjors enemics dels calamars gegants?

.....

9 Quin monstre marí t'ha interessat més? Per què?

.....

Pensa un poc més

Elegeix un monstre marí i mira de fer-ne un reportatge. Trobaràs molta d'informació sobre els monstres marins a les enciclopèdies, a les enciclopèdies temàtiques i a Internet.

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Alguns mites

Com sabeu, la creació del món està contada de diferent manera segons les creences de cada poble i de cada cultura. Aquí tens dos mites diferents de dues cultures llunyanes que ens parlen d'aquests fets.

- Segons un mite xinès, la primera criatura de l'univers va ser Pangu (o P'an-ku), un gegant que va néixer del caos que era fosc i tenia forma d'ou. Pangu va partir l'ou i així va separar el cel de la terra i aguantà el cel en alt amb les mans.

Quan Pangu va veure el seu treball fet va decidir descansar i va morir. El seu ull esquerre es va convertir en el Sol i el dret, en la Lluna. Cada membre del seu cos es convertí en un element diferent de la Natura.

- Segons el mite maori de la creació, Rangí (el cel) i Papa (la terra) estaven inseparablement entrelaçats. Un dels seus fills, Tane-mahuta, déu del bosc, espentà el cel cap amunt amb el cap i la terra cap avall amb els peus; i així separà els seus pares.

Arran de la separació, un altre dels fills, el déu de la tempesta Tawhiri-matea, es posà de part de Rangí i llançà tempestes i vendavals sobre la resta de germans, que havien romàs amb Papa. Un d'aquests, Tu-matavenga, el déu guerrer, se li enfrontà però no va poder derrotar-lo; a partir d'aquest moment, Tawhiri-matea es féu càrrec del cel.

Els maoris afirmen que, durant el prolongat combat entre els germans, el déu de la tempesta inundà la terra i així es formaren les illes de l'oceà Pacífic.

1 Com es deia la primera criatura de la creació, segons la cultura xinesa?

.....

2 Senyala les afirmacions correctes sobre Pangu.

- El gegant era fosc i tenia forma d'ou.
- El gegant va néixer del caos.
- El gegant va separar el cel de la terra.
- Aguantava la terra amb els peus.
- Quan finalitzà el seu treball començà a menjar.
- El seu ull esquerre es va convertir en el Sol i el dret, en la Lluna.
- Cada membre del seu cos es convertí en una estrella.

3 Segons el relat maori de la creació, qui era el cel i qui era la terra?

.....

4 Què va fer Tane-mahuta?

.....

5 Relaciona cada déu amb el que en diu la lectura.

Tane-mahuta

déu de la tempesta

Tu-matavenga

déu del bosc

Tawhiri-matea

déu guerrer

6 Explica què va fer Tu-matavenga.

.....

.....

Pensa un poc més

Coneixes algun altre mite relacionat amb la creació? Conta'l breument.

.....

.....

.....

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

19. Camí de Cavalls de Menorca

Sector: Camí de Punta Nati - Falconera de sa Torre del Ram.

Municipi: Ciutadella (Tramuntana).

Llocs afectats: Torre Vella d'en Loçano, Son Salomó, ses Truqueries.

Accessibilitat: Els accessos esmentats són camins de terra, excepte la carretera del far de Punta Nati, que està asfaltada.

- 1: Carretera al far de Punta Nati (públic).
- 2: Camí de ses Truqueries a ses tanques de marina (privat).
- 3: Camí de Torre del Ram a la talaia i bateria de Bajolí (privat).

Descripció: Des de la carretera de Punta Nati, que és mitgera entre sa Torre Vella d'en Loçano i Son Salomó i que talla el Camí de Cavalls, aquest és un senzill viarany que passa vora l'antic abocador d'escombraries de Ciutadella i voreja les parets de les tanques de sa marina de Son Salomó i de ses Truqueries, cercant els portells de les mitgeres, a prop de la mar. El camí, vora la mar, travessa diferents portells abans d'enfilem-se cap a sa Falconera de sa Torre del Ram on hi ha la mitgera d'aquest lloc amb el de ses Truqueries, un portell paredat i a la vora un jaciment arqueològic romà, només reconeixible per la ceràmica superficial. En aquest lloc, hi ha panoràmiques bellíssimes des Cap de Menorca, de sa Punta Perpinyà i d'un ample sector de la costa occidental de l'illa. Des d'aquest punt, surten dos ramals del Camí de Cavalls: el més antic que va vora la costa fins Ciutadella i que seguirem en el nostre recorregut i un, més modern, que va directament a Ciutadella pel camí de la bateria i de la talaia de Bajolí, passant per les cases de sa Torre del Ram i l'accés a aquest lloc des de l'actual carretera de Cala en Blanes. Aquest accés ara resta tancat.

Què es pot veure: el sepulcre megalític de Son Salomó, les bateries antiaèries de Punta Nati, els ponts i barraques de bestiar de Son Salomó i ses Truqueries, la cova de n'Àngel, el jaciment arqueològic de ses Truqueries o les vistes interessants des de sa Falconera de sa Torre del Ram.

Joan C. de Nicolás Mascaró. *Guia des Camí de Cavalls de Menorca.*
Triangle Postals S.L.

1 Per quin municipi passa aquesta part del camí de Cavalls?

.....

2 De quantes parts consta aquest text? Quina és la més extensa?

.....

Com són els camins que recorren les diferents rutes?

.....

3 Què és un portell? De quina paraula és derivada?

.....

4 Per què les paraules Nati, Torre Vella i Truqueries són escrites en majúscula?

.....

Com es reconeix el jaciment arqueològic romà?

.....

5 Què podem contemplar si seguim aquesta ruta del Camí de Cavalls de Menorca?

.....

.....

6 Quin llibre consultaries per conèixer més rutes del Camí de Cavalls de Menorca?

.....

Pensa un poc més

Tens algun camí antic a prop del lloc on vius? Quines coses interessants es poden veure des d'aquest camí?

.....

.....

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

L'esfinx

L'esfinx és una figura de la mitologia grega i egípcia. Era un monstre amb cos de lleó i rostre humà.

L'esfinx egípcia

En la mitologia egípcia, l'esfinx es presenta com un lleó ajagut amb cap d'home, que representava habitualment el faraó. La funció de l'esfinx era de guardiana i protectora, per això es col·locava al costat de les portes d'accés.

La representació més antiga i més gran que s'ha conservat fins als nostres dies és la Gran Esfinx de Gizeh. Fou excavada a la roca, al lloc que va servir de pedrera per a fer la piràmide de Kefren. Pel fet de tenir el cap d'home, des dels temps d'Heròdot, l'esfinx egípcia era anomenada androsfinx. També és famosa l'anomenada Avinguda de les Esfinxs del temple de Karnak.

L'esfinx grega

En la mitologia grega, l'esfinx era dotada d'ales d'ocell de presa i tenia el rostre de dona. Sovint s'utilitzava com a motiu decoratiu de les tombes. El seu mite està íntimament lligat a la història d'Èdip.

L'esfinx vivia en unes muntanyes prop de Tebes. Tenia aterrits els passants, ja que els proposava enigmes i devorava els qui eren incapaços de resoldre'ls. Solia posar-los aquest enigma:

“Quin és l'ésser que camina amb quatre peus al matí, dos al migdia i tres a la vesprada, però que, contràriament a la majoria dels éssers vius, és més ràpid com menys peus utilitza en caminar?”

Ningú no havia aconseguit trobar-ne la resposta fins que Èdip, en arribar a Tebes i en ser preguntat per l'esfinx, va respondre:

“És l'home, que va de quatre grapes quan és petit i que fa servir les dues cames i el bastó quan és vell”.

Aquesta era la resposta. Com a conseqüència, l'esfinx es va suïcidar, tot i que segons altres versions, fou Èdip mateix qui la va matar. Com a recompensa per haver-los deslliurat del monstre, els tebens van coronar Èdip rei.

1 Què és una esfinx?

.....
.....

2 Qui representa l'esfinx egípcia?

.....

3 On se'n pot trobar una representació a Egipte?

.....

4 Quines característiques diferencien una esfinx egípcia d'una grega?

.....
.....
.....

5 Per què l'esfinx de Tebes tenia atemorits els passants?

.....

6 Qui el va resoldre? Quina era la solució de l'enigma?

.....

7 Què va fer l'esfinx?

.....

8 Quin premi van donar els tebans a Èdip?

.....

Pensa un poc més

Digues el nom de dos o tres éssers mitològics i explica'n la història.

.....
.....
.....
.....

Nom i llinatges:

Curs:..... Data:

Abans de llegir el text.

Llegeix el text amb atenció. Primer fes-ne una lectura ràpida; després, torna a llegir-lo lentament per poder respondre les preguntes de la pàgina d'activitats. Recorda que has contestar sense consultar el text.

Onomatopeies!!!

O-no-ma-to-pe-ia és una paraula llarga i rara. Però cada dia usam onomatopeies, gairebé sense adonar-nos-en. I què són? És ben fàcil: són paraules que imiten els renous que sembla que fan els animals, els objectes o les persones quan realitzen alguna acció. *Toc-toc, piu-piu, glu-glu...*

D'onomatopeies n'hi ha en totes les llengües del món, però, a l'hora de transcriure un so per formar una onomatopeia, no tots els idiomes ho fan igual. Així, podem dir que els cans mallorquins fan *bup-bup*, mentre que els castellans fan *guau-guau*, que les ovelles a Mallorca fan *mee!* i Catalunya fan *bee!*

Ben segur que t'hauràs fitxat que les onomatopeies són les primeres paraules que aprenen a dir els infants petits. En el llenguatge infantil un *bup-bup* és un ca, un *ding-dong* un timbre i en fer-se mal és fan *oioi*. A Mallorca, d'un nadó en solien dir "un infant d'uè", perquè solen ser plorangers i fer *uè, uè, uè!*

Les onomatopeies són especialment divertides per la seva expressivitat. Per això, quan s'inclouen en un text, li donen força, el fan més entenedor. Per exemple, en acabar de contar una rondalla usam onomatopeies: "i el conte està acabat, *catacric-catacric*, i sense ales ha volat, *catacric-catacric*".

Fixa't que tu mateix fas servir onomatopeies sovint quan contes alguna cosa: un acudit, una pel·lícula, un fet que ha passat al pati de l'escola. A més, pots escoltar-ne moltes en els anuncis de la televisió, perquè aporten informació continguda en una sola paraula. És per això que les onomatopeies són un dels recursos més usats en el món dels còmics.

Sovint també trobam onomatopeies en els embarbussaments:

Pim, pam, sivella de plata,

Pim, pom, sivella de plom.

Adaptat d'"Onomato... què?" Caterina Valriu. *Esquitx*, núm. 22.

1 Relaciona la paraula amb la seva definició i els exemples.

Onomatopeia	Jocs per fer travar la llengua i que se solen basar en la repetició de determinats sons.	toc-toc, piu-piu, glu-glu
Embarbussament	Paraules que imiten els renous que sembla que fan els animals, els objectes o les persones quan realitzen alguna acció.	Pim, pam, sivella de plata. Pim, pom, sivella de plom.

2 Quines llengües del món tenen onomatopeies?

.....

3 Elegeix la resposta correcta.

mee! bup-bup mèu, mèu guau-guau miau-miau bee!

Els cans mallorquins fan Els cans castellans fan

Les ovelles mallorquines fan Les ovelles catalanes fan

4 En el llenguatge infantil, a vegades, s'utilitzen onomatopeies per anomenar alguns elements. Anota quines paraules explica el text que s'utilitza per anomenar:

Un ca: Un timbre:

Un nadó: Fer-se mal:

5 Què aporten les onomatopeies als textos?

.....

6 Quins tipus de textos utilitzen moltes onomatopeies?

.....

7 Quines onomatopeis sols fer servir tu?

.....

Pensa un poc més

Cerca onomatopeies i embarbussaments i fes-ne una llista.

.....

.....

.....

COMPRESIÓ LECTORA 1

1. Estepa Joana, Estepa oliera, Sacorrell.
2. Descripció / 1r Paràgraf / Característiques de la planta.
Caràcters per conèixer-la / 2n Paràgraf / Signes distintius.
On viu / 3r Paràgraf / Llocs on la podem trobar.
Usos i costums / 4t Paràgraf / Per a què serveix la planta.
Observacions / 5è Paràgraf / Indicacions importants.
3. Flor: Estepa Joana.
Nom científic: *Hypericum balearicum*.
Família de la planta: Gutífera.
Descripció de la planta: Arbust de fulles petites, gruixades i rígides. Les flors són grogues.
Floració: Tot l'any, però més a la primavera.
Hàbitat: Viu als pinars i garrigues.
Localització: A Mallorca, Eivissa, Menorca. A Formentera no.
4. Fotografia i fitxa.

Pensa un poc més
Resposta oberta.

COMPRESIÓ LECTORA 2

1. Un municipi. A Menorca.
2. Prové del llatí.
3. Jaume II de Mallorca.
4. Maó i Ciutadella.
5. Municipi: Territori que depèn d'un ajuntament.
Població: Conjunt d'habitants d'un lloc.
6. 4.300 habitants.
7. Mercadelenc i mercadelenca.
8. Localitat, municipi, ciutat, vila i poble.
9. Cavalleria i Binimel·là.
10. Fornells i Addaia.
11. Resposta oberta com per exemple: Oliaiço amb figues i de rebosteria amargos.

12. La Mare de Déu del Toro, al peu del cim hi ha el santuari.

Pensa un poc més
Resposta oberta.

COMPRESIÓ LECTORA 3

1. En el segle XVIII, a la ciutat alemanya Colònia.
2. Traient destil·lats de planta amb aiguardent.
3. Aigües.
4. Que l'aigua de lavanda conté més alcohol que l'aigua de colònia.
5. Els perfums tenen una antiguitat de més de 6000 anys.
6. L'alambí és un aparell per destil·lar.

Pensa un poc més
Resposta oberta.

COMPRESIÓ LECTORA 4

1. Una ruta per la Serra de Tramuntana.
2. Resposta oberta com per exemple: marges, parets, fonts de mina...
3. Resposta oberta com per exemple: Els vestigis històrics, els mites, les llegendes...
4. Enllaçarà el municipi d'Andratx amb el municipi de Pollença.
5. Té uns 283 quilòmetres. Tindrà vuit etapes.
6. Un refugi.
7. La xarxa d'antics camins de la Serra.
8. Els ajuntaments, propietaris privats, el GOB i la Fundació Castell d'Alaró.
9. Conjunt de camins.

Pensa un poc més
Resposta oberta.

COMPRESIÓ LECTORA 5

1. Plutó és un planeta nan.
2. Mercuri, Venus, Terra, Mart, Júpiter, Saturn, Urà, i Neptú.
3. Els planetes orbiten al voltant del sol.
En el seu camí Plutó, té molts objectes al voltant.
El satèl·lit Corot fou enviat a l'espai per descobrir exoplanetes.
4. Els exoplanetes són planetes que giren al voltant d'una estrella diferent del Sol.
5. El Gliese 581c és un planeta.

Pensa un poc més

Júpiter, Saturn, Urà, Neptú, Terra, Venus, Mart, Mercuri.

COMPRESIÓ LECTORA 6

1. Rebé una educació cortesana i cavalleresca.
Perquè era patge del rei.
2. Senescal: Majordom major de la cort.
Preceptor: Mestre, persona que ensenya.
3. A Jaume I i a Jaume II. A Jaume I com a patge i a Jaume II com a preceptor i senescal.
4. Llatí, teologia cristiana i àrab.
5. Augmentar l'amor a Déu i encendre el cor dels infidels.
6. Resposta oberta com per exemple: Roma, Terra Santa, Àfrica, França, Nord d'Àfrica...
7. *Llibre de les bèsties, El Llibre de les meravelles, Doctrina pueril, Llibre de l'ordre de cavalleria i Llibre d'Amic i Amat.*
8. Devers l'any 1316.
9. A l'església de Sant Francesc de Palma.

Pensa un poc més

Resposta oberta.

COMPRESIÓ LECTORA 7

1. La grandària: els asteroides són cossos rocosos que vaguen per l'espai, en general, orbitant al voltant d'algun estel o planeta. Els més grans fan uns 900 km de diàmetre i els més petits, anomenats meteoroides, no fan ni la mida d'una pedra.
2. Quan els asteroides es creuen a l'òrbita d'un planeta poden impactar-hi. Quan s'endinsen a l'atmosfera a gran velocitat, la fricció amb l'aire provoca que s'escalfin i entrin en ignició, deixant un rastre brillant i efímer al cel nocturn: són els estels fugaos.
3. Entre Mart i Júpiter existeix un cinturó ple d'asteroides que orbiten al voltant del Sol. També trobem asteroides orbitant al voltant d'algun planeta, anomenats troians. Júpiter és el planeta que en té més.
4. De milions.
5. Júpiter, perquè la seva força gravitatòria és enorme.
6. Asteroides centaures: orbiten al voltant del Sol però més enllà del cinturó, entre els planetes gegants.
Asteroides NEO: propers a la Terra. La seva òrbita intersecciona la del nostre planeta.

Pensa un poc més

Resposta oberta.

COMPRESIÓ LECTORA 8

1. Resposta model:
Un pintor molt famós que va néixer a Barcelona l'any 1893. La seva obra més important encaixa dins el moviment pictòric abstracte.
2. Per l'abstracció de la seva pintura.
3. El 1911, a causa d'una malaltia es va retirar a una masia familiar i És aleshores va descobrir el seu potencial artístic i decidí dedicar-se a la pintura.
4. Cubisme
Fauvisme
Surrealisme

5. La relació entre la terra, la natura i les persones.
6. La guerra civil espanyola, pertorba l'ànim de l'artista i crea una pintura de fons foscos i figures deformades.
7. El sol, el cel, els estels, els ocells i els animals conformen la imatge d'un univers propi.
8. Resposta oberta.

Pensa un poc més

Resposta oberta.

COMPRENSIÓ LECTORA 9

1. F
V
V
2. L'humus és la part superior del sòl constituïda per la barreja d'elements minerals i restes orgàniques.
3. Tronc, fulles, arrels.
4. El pi, l'alzina, l'ullastre i la savina.
5. Per a la producció d'objectes i obtenció de combustible.
6. Durant el segle XVIII, per a la construcció d'embarcacions. Va provocar canvis en els ecosistemes.

Pensa un poc més

Resposta oberta.

COMPRENSIÓ LECTORA 10

1. Resposta model:
Linguamón: llengües del món.
La Casa de les llengües: lloc que cuida, promou, vigila, afavoreix i projecta totes les llengües del món.

2. Serveixen per comunicar-nos, pensar i crear noves eines, expressar sentiments o resoldre conflictes.
3. Promoure l'ús de totes les llengües.
Afavorir la presència de totes les llengües a Internet.
Facilitar la convivència de les llengües d'un mateix territori.
4. 6.000 llengües
5. Verd: Àfrica, Àsia.
Groc: el Pacífic, Amèrica, Europa.
6. Que s'abandoni pels mateixos parlants i la canviïn per una altra de majoritària.

7. 50%

8. Resposta model:

La globalització, el progrés social i econòmic, els mitjans de comunicació, l'escolarització i les postures polítiques.

Pensa un poc més

Resposta oberta.

COMPRENSIÓ LECTORA 11

1. El mar permet l'evolució d'animals gegantins. La seva grandària intimida als altres animals.
2. Ingesta contínua d'aliments. Reproducció lenta i només una cria per part.
3. Monstres d'ahir: ictiosaures i tylosaures.
Monstres d'avui: balenes blaves i calamars gegants.
4. 15 metres: ictiosaures
13 metres: tylosaures.
33 metres: balenes blaves.
18 metres: calamars gegants.

5. Ictiosaures, tylosaures: carnívors.
Balenes blaves: krill.
6. Per la caça indiscriminada que practiquen alguns països.
7. Els mascles tenen un òrgan sexual de 75 cm i un altre de recanvi per si el perdessin.
8. Els catxalots i les ones de freqüència mitjana.
9. Respostes obertes.

Pensa un poc més

Resposta oberta.

COMPRENSIÓ LECTORA 12

1. Pangu.
2. El gegant era fosc i tenia forma d'ou.
El gegant va néixer del caos. X
El gegant va separar el cel de la terra. X
Aguantava la terra amb els peus.
Quan finalitzà el seu treball començà a menjar.
El seu ull esquerre es va convertir en el Sol i el dret, en la Lluna. X
Cada membre del seu cos es convertí en una estrella.
- 3 Rangi era el cel i Papa, la terra.
4. Espentà el cel cap amunt amb el cap i la terra cap avall amb els peus; i així separà els seus pares.
5. Tane-mahuta: deu del bosc; Tu-matavenga: deu guerrer; Tawhiri-matea: deu de la tempestat.
6. Tu-matavenga s'enfrontà al rei de la tempestat, Tawhiri-matea, però no va poder derrotar-lo.

Pensa un poc més

Resposta oberta.

COMPRENSIÓ LECTORA 13

1. El número de la ruta.
2. De sis parts. La cinquena és la més extensa: la descripció.
Camins de terra.
3. Un portell és una obertura, una pas per entrar a una tanca.
De la paraula *porta*.
4. Perquè són noms propis.
Per la ceràmica superficial.
5. Un sepulcre megalític, bateries antiaèries, ponts, barraques de bestiar, vistes interessants.
6. El llibre *Guia des Camí de Cavalls de Menorca*.

Pensa un poc més

Resposta oberta.

COMPRENSIÓ LECTORA 14

1. L'esfinx és una figura de la mitologia grega i egípcia. Era un monstre amb cos de lleó i rostre humà.
2. En la mitologia egípcia l'esfinx es presenta com un lleó ajagut amb cap d'home, que representava habitualment el faraó.
3. A Gizeh o al temple de Karnak.
4. En la mitologia egípcia, l'esfinx es presenta com un lleó ajagut amb cap d'home, en la mitologia grega, l'esfinx era dotada d'ales d'ocell de presa i tenia el rostre de dona.
5. Perquè els proposava enigmes i devorava els qui eren incapaços de resoldre'ls.
6. Èdip. La solució era l'*home*.
5. Es va suïcidar.
8. El van fer rei.

Pensa un poc més

Resposta oberta.

COMPRESIÓ LECTORA 15

1. Onomatopeia → paraules que imiten els renous que sembla que fan els animals, els objectes o les persones quan realitzen alguna acció. → *toc-toc, piu-piu, glu-glu*.

Embarbussament → jocs per fer travar la llengua i que se solen basar en la repetició de determinats sons. → *Pim, pam, sivella de plata, Pim, pom, sivella de plom*.

2. Totes.

3. Els cans mallorquins fan *bup-bup*.

Els cans castellans fan *guau-guau*.

Les ovelles mallorquines fan *mee!*

Les ovelles catalanes fan *bee!*

4. Un ca: bup-bup.

Un timbre: ding-dong.

Un nadó: infant d'uè.

Fer-se mal: oi oi.

5. Expressivitat, força i el fan més entenedor.

6. Els còmics.

7. Resposta oberta.

Pensa un poc més

Resposta oberta.